

Prevenција: Nau i živjeti

Provoditelj: Zajednica Pape Ivana XXIII

Godina provedbe: 2020

Kratki opis programa

Prevenција nastanka i razvoja ovisnosti kod osnovnoškolaca educiranjem i u enjem socijalnih i komunikacijskih vještina putem edukativnih radionica i kampova, afirmacijom odgovornog roditeljstva, javnom tribinom i savjetodavnim radom s korisnicima.

Sažetak programa

Cilj ovog programa je osigurati dosljednu i kontinuiranu provedbu intervencija u svrhu prevencije ovisnosti za u enike Osnovne škole don Mihovila Pavlinovi a Metkovi i Osnovne škole Vrgorac.

Operativni ciljevi su:

1. Razvoj socijalnih i komunikacijskih vještina uz razvoj kriti kog mišljenja u enika šestih i sedmih razreda Osnovne škole – odnosi se na razvoj prosocijalnog ponašanja kroz volontiranje, unaprje enje asertivnosti, odgovornosti, odupiranja pritisku vršnjaka, razvoj i održavanje vlastitog stava;
2. Pove anje informiranosti u enika šestih i sedmih razreda Osnovne škole o utjecajima i posljedicama korištenja sredstava ovisnosti – odnosi se na razbijanje zabluda o korištenju sredstava ovisnosti (cigarete, alkohol, droga, kocka, internet), razvoj percepcije rizika, uvježbavanje donošenja odluka;
3. Unaprje enje roditeljskih vještina roditelja ija djeca izravno sudjeluju u provedbi programa prevencije ovisnosti – odnosi se na ja anje obiteljske kohezije, poticanje roditelja na aktivniju ulogu u životu djeteta, uvježbavanje tehnika uspostavljanja pozitivne razvojno odgovaraju e discipline;

Ovaj program doprinosi prevenciji ovisnosti usmjerenoj prema op oj populaciji djece i mladih i rizi nim skupinama djece i mladih sljede im sadržajima:

- aktivnostima za djecu koje uklju uju razli ite oblike grupnog rada kao što su edukativne interaktivne radionice, edukativni kampovi, izleti i aktivnosti vezane uz izradu Zbornika radova putem kojih e se: omogućiti vježbanje i u enje širokog spektra komunikacijskih i socijalnih vještina uklju uju i vještine donošenja odluka i suo avanja te odupiranja socijalnim utjecajima, poticati kreativnosti u samoorganiziranju slobodnog vremena, utjecati na percepciju rizika povezanih sa zlouporabom sredstava ovisnosti razbijati zablude vezane uz normativna uvjerenja i o ekivanja vezana uz zlouporabu sredstava ovisnosti, a sve s ciljem ja anja sposobnosti odbijanja uporabe sredstava ovisnosti i suo avanja s izazovnim životnim situacijama na zdrav na in, pove anja razine znanja i svijesti u enika o problemu ovisnosti o drogama, promijene normativnih uvjerenja i stavova povezanih s korištenjem sredstava ovisnosti te prevencije ovisnosti.
- edukacijama i treninzima za roditelje kojima e se unaprijediti roditeljska znanja i vještine i dati im primjerene i to ne informacije o štetnosti utjecaja sredstava ovisnosti, pozitivnom roditeljstvu, pojašnjenju o ekivanja, unaprje enju vještina discipliniranja, te nošenje s emocijama.
- javnom tribinom za nastavnike srednjih i osnovnih škola, djelatnike centara za socijalnu skrb, te zdravstvenih ustanova i roditelje koji žele saznati više o prevenciji ovisnosti prepoznavanju ranih znakova ovisnosti, kao i pravilnim na inima reagiranja na iste,
- putem savjetodavnog rada s djecom, mladima i roditeljima, sa svrhom promjene stavova i ponašanja radi uspješnijeg prevladavanja neda a i teško a, stvaranja uvjeta za o uvanje i razvoj osobnih mogu nosti te odgovornog odnosa pojedinca prema samome sebi, obitelji i društvu.

Dugoro no se želi utjecati na smanjivanje rizi nih faktora koji bi mogli dovesti do poreme aja u ponašanju kao i do ovisni kih ponašanja korisnika.

1. Županije provedbe

Dubrova ko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.01.2020.

Datum završetka: 31.12.2020.

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Partneri: Osnovna škola don Mihovila Pavlinovića Metković, Osnovna škola Vrgorac i CZSS Metković. Suradnici: Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, Srednja škola Metković, Grad Metković i Grad Vrgorac.

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provedbi istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Općina Kula Norinska, gradovi Metković, Opuzen i Ploče, Dubrovačko-neretvanska županija; Veliki Prolog, Gornji Orah, Splitsko-dalmatinska županija.

Godina u kojoj se program provodio: od 2013.-2019. godine

Broj obuhvaćenih korisnika: 2454

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Preuzeti program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Škola

9. Rizici i zaštitni mehanizmi na koje program cilja

Rizici i mehanizmi: Neki od osnovnih rizika i mehanizama su: neinformiranost i podlijevanje mitovima, nesposobnost pravilnog razumijevanja i izražavanja emocija, nisko samopoštovanje i samopouzdanje, nemogućnost odolijevanja negativnim pritiscima vršnjaka, nepostojanje jasnih životnih prioriteta, prakticiranje rizika i aktivnosti, nedostatak infrastrukture za ispunjavanje slobodnog vremena - dosada. Djeca koja su izložena ovakvim rizicima i mehanizmima se osjećaju nesigurno, prestrašeno, zbunjeno, izgubljeno, ranjiviji su i podložniji bilo kojoj vrsti rizika i oblika ponašanja i nisu u stanju nositi se s izazovima koji se nađu pred njima.

Zaštitni mehanizmi: Dobro razvijene vještine kao što su asertivnost, sposobnost pružanja podrške i empatije, razvijena sposobnost nenasilne komunikacije, sposobnost analiziranja novonastale situacije, vještine rješavanja teških problemskih situacija, sposobnost da se odmori, konstruktivno uživa i slično su zaštitni faktori. Zbog toga je danas, na osnovi širokog društvenog konsenzusa, unaprijeđivanje životnih kompetencija postalo stup nosač prevencije ovisnosti. Kada dijete kroz svoj rast i razvoj nauči konstruktivno rješavati svoje svakodnevne sukobe i nositi se s poteškoćama, preuzeti odgovornost, izgraditi osjećaje samopoštovanja i samopouzdanja, opustiti se i uživati na zdrav način, onda se smanjuje mogućnost posezanja za sredstvima ovisnosti kao strategiji prevladavanja životnih problema

10. Procjena potreba

Način provedbe: Analiziranjem okruženja u kojem djeca žive, vidljivo je kako na njihovo ponašanje u velikoj mjeri utječe ono što okolina smatra normalnim, kao i laka dostupnost alkohola, cigareta i kladionica. Za male sredine poput ovih karakteristična je sklonost predrasudama i osuđivanju. S druge strane, način života i primoranost roditelja da na različite načine pronalaze osnovna sredstva za život, doveli su do slabe roditeljske kontrole, nekvalitetnih odnosa, pa čak i poricanja stvarnosti i neprihvatanja činjenice da postoji određeni problem. Isto tako, prisutna je „praksa netoženih

informacija“, što utječe na formiranje pogrešnih stavova i percepcije. Pri analiziranju problema i procjeni potreba, korišteni su podaci najboljih praksi EMCDDA i EDPQS. Naime, prema EMCDDA, ali i EDPQS, ista je važnost razumijevanja ciljane populacije - procjena potreba dodatno se nastavlja prikupljanjem detaljnih podataka o potencijalnoj ciljanoj populaciji, kao što su informacije o rizicima i zaštitnim mjerama, o kulturi ciljane populacije i svakodnevnom životu. Dobro razumijevanje ciljane populacije i njezine stvarnosti predstavlja preduvjet za uvođenje i provedbu preventivne intervencije, potrebno je uzeti u obzir i posrednu ciljanu populaciju koja sama po sebi nije u opasnosti od droga (npr. roditelji, nastavnici).

Očekivani rezultati: Sadržaj intervencije obuhvaća:

1. Edukativne interaktivne radionice za učenike: Provesti će se 8 radionica u Osnovnoj školi don Mihovila Pavlinovića u Metkoviću i 8 u Osnovnoj školi u Vrgorcu tijekom jedne godine (ukupno 16 radionica godišnje, odnosno 48 radionica tijekom trogodišnjeg programa). Edukativnim radionicama obuhvatit će se ukupno 4 razreda (2 razreda iz Metkovića i 2 razreda iz Vrgorca), odnosno 80 učenika. Do kraja intervencije učenicima viših razreda osnovnih škola će biti više informirani o posljedicama korištenja sredstva ovisnosti za 15% u odnosu na početno stanje na kvantitativnoj skali; do kraja intervencije učenicima viših razreda osnovnih škola će imati osnažene komunikacijske i druge socijalne vještine za 10% u odnosu na početno stanje na kvantitativnoj skali.
2. Edukativni interaktivni kampovi za učenike: provesti će se 4 edukativna interaktivna kampa tijekom jedne godine. Cilj je cilj povisiti razinu životnih kompetencija u mladima. Ovim aktivnostima planira se obuhvatiti 40 učenika, odnosno održati po dva kampa za dvije skupine od po 20 učenika (20 učenika iz Metkovića, 20 učenika iz Vrgorca). Do kraja intervencije učenicima viših razreda osnovnih škola će biti više informirani o posljedicama korištenja cigareta, droge, alkohola, kocke, interneta i drugih sredstava za 15% u odnosu na početno stanje na kvantitativnoj skali; do kraja intervencije učenicima viših razreda osnovnih škola će imati osnažene komunikacijske i druge socijalne vještine za 10% u odnosu na početno stanje na kvantitativnoj skali; do kraja intervencije kod učenika viših razreda osnovnih škola će doći do pozitivnih promjena glede stavova i ponašanja za 10% u odnosu na početno stanje na kvantitativnoj skali.
3. Edukativne interaktivne radionice za roditelje: Provesti će se 6 radionica tijekom jedne godine kojima se planira obuhvatiti 40 korisnika. Cilj radionica je povećati roditeljske kompetencije u smislu lakšeg uspostavljanja odnosa i uspješnije komunikacije, prepoznavanja i uvažavanja emocija u djece adolescencije, kao i sposobnosti prepoznavanja „signala“ koji omogućuju rano otkrivanje problema koji bi mogli rezultirati eksperimentiranjem sa psihoaktivnim tvarima i/ili prakticiranjem drugih rizičnih ponašanja. Do kraja intervencije roditelji učenika će imati poboljšane roditeljske vještine, u smislu lakšeg uspostavljanja i uspješnijeg održavanja komunikacije, prepoznavanja i uvažavanja emocija u djece adolescencije, kao i sposobnosti prepoznavanja ranih znakova koji ukazuju na moguće probleme za 10% u odnosu na početno stanje na kvantitativnoj skali.
4. Zbornik radova i predstavljanje istog, na početnim interaktivnim predavanjima sve će se sudionike obavijestiti o aktivnosti izrade Zbornika radova. Nastavnici Hrvatskog jezika i književnosti, te nastavnici Likovne kulture će dobiti napismeno teme koje želimo obuhvatiti radovima. Učenicima će se spomenute radove stvarati unutar redovne nastave. Stručne suradnice škole će ih skupljati i sa stručnim timom Zajednice i nastavnicima odabrati one koje će biti u Zborniku radova.
5. Izlet: svake godine bit će proveden izlet s jednim nagradnim razredom iz obje škole (ukupno 40 učenika), 2 člana stručnog tima Zajednice, 4 nastavnika i 4 stručna suradnika škola partnera. Učenicima će tako biti nagradni za motiviranost i znanje što će dovesti do povećane kohezije u razrednom odjeljenju i zadovoljstva učenika.
6. Igre roditelja i učenika, organiziraju se jednom godišnje u trajanju od 4 sata. Igre se organiziraju na ranjivoj strani restorana Lopo za učenike i roditelje Osnovne škole don Mihovila Pavlinovića u Metkoviću i u Etno selu Kokorici za učenike i roditelje Osnovne škole Vrgorac. Predviđeno je druženje uz zabavne igre u kojima sudjeluju timovi roditelja – djeteta prožeto zabavom, smijehom i natjecateljskim duhom kroz koji učenici s roditeljima razvijaju komunikaciju i ojačavaju odnos privrženosti.
7. Javna tribina: jednom tijekom godine održat će se javna tribina, a rezultat će biti bolje informirana i senzibilizirana javnost na temu „Roditelji i djeca u suvremenom društvu“, povećana svijest o važnosti komunikacije između roditelja i djece te veća informiranost roditelja o načinima rješavanja poteškoća, te o tome gdje potražiti pomoć.
8. Savjetodavni rad kojim će se godišnje obuhvatiti 20 novih korisnika, odnosno 10 djece i 10 roditelja u suradnji s CZSS Metković i Vrgorac, Osnovnim školama u Metkoviću i Vrgorcu i ZZJZ DNŽ koji će upuštivati korisnike u

savjetovalište.

9. Promocija programa - U suradnji s partnerima i suradnicima dati će se doprinos senzibilizaciji javnosti putem promocije programa; suradivati s medijima, organizirati javnu tribinu, te tiskati letke. Također, obilježiti će se Meunarodni dan borbe protiv zlouporabe droga i Mjesec borbe protiv ovisnosti, a u krugu škola održati će se predstavljanja Zbornika svake godine.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 48

12. Ciljevi programa

Opis: Cilj ovog programa je osigurati dosljednu i kontinuiranu provedbu intervencija u svrhu prevencije ovisnosti za učenike Osnovne škole don Mihovila Pavlinovića u Metkoviću i Osnovne škole Vrgorac.

Specifični: Operativni ciljevi su:

1. Razvoj socijalnih i komunikacijskih vještina uz razvoj kritičkog mišljenja učenika šestih i sedmih razreda Osnovne škole – odnosi se na razvoj prosocijalnog ponašanja kroz volontiranje, unaprjeđenje asertivnosti, odgovornosti, odupiranje pritisku vršnjaka, razvoj i održavanje vlastitog stava;
2. Povećanje informiranosti učenika šestih i sedmih razreda Osnovne škole o utjecajima i posljedicama korištenja sredstava ovisnosti – odnosi se na razbijanje zablude o korištenju sredstava ovisnosti (cigarete, alkohol, droga, kocka, internet), razvoj percepcije rizika, uvježbavanje donošenja odluka;
3. Unaprjeđenje roditeljskih vještina roditelja i djece izravno sudjeluju u provedbi programa prevencije ovisnosti – odnosi se na jačanje obiteljske kohezije, poticanje roditelja na aktivniju ulogu u životu djeteta, uvježbavanje tehnika uspostavljanja pozitivne razvojno odgovarajuće discipline;

13. Ciljana skupina

Opis populacija, Osnovna škola, Odrasli, Obitelj / roditelji

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Ciljana skupina ovog programa su u prvom redu djeca i mladi izloženi razvoju rizičnih oblika ponašanja, roditelji navedene djece i mladih i njihove obitelji, odgojno – obrazovni djelatnici i djeca i mladi s poremećajima u ponašanju, te volonteri (vršnjaci).

Izravni korisnici učenici šestih i sedmih razreda Osnovne škole, odnosno učenici u dobi od 12 do 13 godina. Riječ je o ukupno 99 učenika i učenica, od čega 48 djevojčica i 51 dječaka; 45 učenika/ca Osnovne škole iz Metkovića i 54 učenika/ce Osnovne škole Vrgorac. Učenici su sudjelovali u edukativnim interaktivnim kampovima i edukativnim interaktivnim radionicama tijekom kojih su provedene preventivne intervencije usmjerene na jačanje socijalnih vještina i grupne kohezije.

Izravni korisnici su i roditelji učenika uključeni u provedbu programskih aktivnosti, sudjelovalo je njih 64, od čega 47 žena i 17 muškaraca; 34 roditelja učenika Osnovne škole Vrgorac i 30 roditelja učenika Osnovne škole iz Metkovića. Riječ je o osobama u dobi od 35 do 55 godina starosti.

Programom je kroz izvještajno razdoblje obuhvaćeno 9 odgojno obrazovnih djelatnika/ca, od kojih 6 razrednika/ca i 3 stručne djelatnice škole (1 socijalna pedagoginja i 2 pedagoginje).

Također, u provedbi programskih aktivnosti sudjelovalo je 13 volontera/ki, od kojih 7 volontera vršnjaka.

Kroz savjetodavni rad, uključeno je u program 20 djece i mladih s poremećajima u ponašanju i 10 roditelja. Dio sudionika je završilo savjetodavni proces, za dio je proces još u tijeku. Obuhvaćen je opseg problema od poteškoća u učenju, anksioznosti, roditeljske neposlušnosti do rizičnih djece s poremećajima u ponašanju.

Neizravni korisnici obuhvaćeni ovim programom su obitelji uključeni u učenika, drugi učenici škole i općenito lokalna zajednica i šira javnost.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 1206

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Predavanje, Tribina, Radionica, Medijska kampanja, Zbornik radova

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i uinka

18. Metoda evaluacije

Rezultate projekta, odnosno konkretne promjene postignute u izvještajnom razdoblju predstavlja broj isporu enih usluga i brojevi koji daju odgovor na pitanje do koje mjere su postignuti specifi ni ciljevi projekta, odnosno koje promjene je projekt ostvario na kraju u odnosu na po etno stanje. To zna i kako su broj i kvaliteta provedenih aktivnosti i broj ukupno obuhva enih korisnika pokazatelji postignu a o ekivanih rezultata. Za evaluaciju u inka edukativnih interaktivnih radionica i kampova za u enike te edukativnih interaktivnih radionica za roditelje korišteni su za to izra eni anketni upitnici. Anketne upitnike korisnici su ispunjavali na po etku i na kraju ciklusa spomenutih aktivnosti.

19. Evaluatori

Unutarjni i vanjski

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Unato velikim izazovima s kojima su izvoditelji programa bili suo eni i kratkim vremenskim razdobljem u kojem su morali prona i nove alternative izvedbe, ve ina predvi enih aktivnosti je provedena.

U enici su iskazali visoko zadovoljstvo provedenim edukativnim interaktivnim radionicama te su ocjene op enito stabilne kroz vrijeme što upu uje na izostanak zasi enja. Ciklus edukativnih radionica je u potpunosti izveden u izvornom obliku u kojem je i osmišljen te

nisu ra ene prilagodbe kao kod kampova i radionica za roditelje, stoga je ovakav rezultat i o ekivan. Rezultati pokazuju kako je kod sudionika radionica napredak u informiranosti na završnom mjerenju ve i za 13,11%. Iako o ekivani efekti kod sudionika radionica nisu u potpunosti postignuti, korištenjem statisti kog postupka utvr eno je kako je taj napredak statisti ki zna ajan za obje škole. Tako er, vidljivo je kako je došlo do poboljšanja komunikacijskih i drugih socijalnih vještina za ukupno 12,90%, što govori da o ekivani efekti kod sudionika radionica ne samo da su postignuti, ve su i premašeni. Nadalje, pretpostavljeno je kako e efekt provedenih radionica biti potvr en ako kod kontrolne skupine ne do e do napretka. Rezultati jasno pokazuju kako kod kontrolne skupine nije utvr ena statisti ki zna ajna razlika izme u po etnog i završnog mjerenja na svim podru jima ispitivanja. Ovakav rezultat potvr uje kako je upravo intervencija kroz radionice poboljšala informiranost u enika o obra enim temama kao i njihovu komunikacijske i socijalne vještine.

Unato tome što željeni efekt kampova nije postignut zbog predugog vremenskog intervala izme u kampova i izmjena u na inu provedbe, u enici su na svim segmentima vrlo pozitivno ocijenili ciklus edukativnih kampova te su iznena uju e dobro reagirali na sve ponu ene aktivnosti. Sudjelovanjem u aktivnostima u enici su imali priliku u iti i usvajati adaptivne vrijednosti poput tolerancije, odgovornosti, znanja i empatije, korisne životne vještine (asertivnost i emocionalne kompetencije), ste i ve e samopouzdanje i samopoštovanje; ste i ve u razinu informiranosti o problematici ovisnosti i negativnim utjecajima iste na kvalitetu života te konstruktivnije koristiti slobodno vrijeme. Roditelji koji su bili uklju eni u za njih predvi ene i naknadno prilago ene aktivnosti bolje su upoznati s oblicima zdrave komunikacije, korištenjem nadzora i kontrole u odgoju djeteta, razvojem djetetovog samopouzdanja te prepoznavanja ranih znakova koji ukazuju na mogu e probleme u ponašanju.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokanoj razini

Promoviran: da

Sadržaj i tijek kampanje: Na po etku provedbe programa i tijekom provedbe programa javnost je aktivno izvještavana o napretku programa putem web platformi, kao što je prikazano na slijede oj poveznici:

<https://www.metkovicnet.com/index.php/vijesti/item/5778-os-don-mihovila-pavlinovica-edukativni-kamp-u-borovcima>

Nadalje, održana su tri gostovanja u radijskim emisijama:

1. Gostovanje Radio Delta

13.02.2020. godine, Emisija: Koraci (emisija o školi i mladima) – predstavljanje programa Nau i živjeti, Projekta #PitajMeKakoSam i projekta I JA SAM TU.

2. Gostovanje Radio Biokovo

04.03.2020. godine, Emisija: Ti i Ja ravnopravni! – u eteru 11.03.2020. godine – fokus na programu Nau i živjeti, a predstavljeni #PitajMeKakoSam, I ja sam tu i Zajedno do cilja

3. Gostovanje Radio Split

02.06.2020. godine, Emisija: U središtu dana

Dodatno su pripremljeni i poslani u tisak promotivni letci i roll up baner kojima je svrha promovirati provedbu programskih aktivnosti.

4. Gostovanje Radio Split

3.11.2020. godine, Emisija: U središtu dana

5. Radio Dubrovnik

7.10.2020. godine, javljanje u živo u eter i predstavljanje stru nog skupa u okviru projekta #PitajMeKakoSam

6. Gostovanje HRT 1 radio

07.12.2020. godine, Emisija: ekaonica

7. Reportaža HRT 1, Središnji Dnevnik

20.11.2020. godine snimanje, 21.11.2020. u eteru.

22. Ukupni prora un programa za jednu godinu provo enja (HRK)

297.128,76 kn

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK): 144.128,76

Gradsko financiranje (HRK): 5.000,00

Županijsko financiranje (HRK): 8.000,00

Nacionalno financiranje (HRK): 140.000,00

Drugi izvori (HRK):